

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vrašajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Januarja 31-20) poleg vsega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

ODGOVOR JUGOSLAVIJE IN REŠKO VPRAŠANJE.

Jugoslavija je odgovorila na ultimatum iz Pariza, ki se peča z rešitvijo reškega vprašanja. Odgovor je bil seveda tak, kakršnega je pričakoval vsak pravičen človek. Jugoslavija je odklonila kompromis, ki je bil izdelan na željo Italije in je rekla da zanjo ne veljajo tajne pogodbe, ampak da je zanjo merodajna Wilsonova črta, ki lahko služi za podlago pri določanju meje med Jugoslavijo in Italijo.

Londonska pogodba je tajni dokument in nihče ni nikdar vprašal Jugoslovancev, če se strinjajo z njim in če ga odobravajo. Poslaniški svet v Parizu je dovolil Jugoslovancem na podlagi tega ugovora čas za nadaljni razgovor o tem vprašanju, ker je ton v jugoslovanski noti dostojen in vljuden. Vprav to je pa razkačilo italijanske imperijaliste in "Giornale d'Italia", glasilo italijanskih imperijalistov, je prineslo strupen članek, v katerem pravi, da je Italija porazila strašno militaristično cesarstvo — Avstrijo in je osvobodila svoje tlačene sinove. Po tem uvodu nadaljuje članek, da zmagovita Italija ne bo klečala pred Hrvači in Slovenci, ki so bili še do včeraj zvesti služabniki Habsburžanov.

Taka pisava dokazuje, da se italijanski imperijalisti niso še prav nič naučili in da so pri vsaki priliki pri volji zaviti zgodovinske dogodke tako, da govore njim v prilog.

Jugoslovanci so se osvobodili sami in brez pomoči italijanskih imperijalistov. Wilsonovih štirinajst točk je povzročilo, da je v Jugoslaviji nastala revolucija in da se je armada črnožoltnih avtokratov na italijanski fronti pričela vračati domov in ni hotela preiti v ofenzivo proti italijanski armadi. Dobro bi bilo, da si "Giornale d'Italia" zapomni te zgodovinske dogodke, da ne bo prišla zopet s trditvijo, ki ne odgovarja resnici. Proglas Wilsonovih štirinajst točk je omajal disciplino v armadi centralnih sil in vzbudil v ljudstvih v centralnih državah revolucionarni duh, ki je pogazil centralno avtokracijo. In če se zavedamo te resnice, ki je dokazana zgodovinsko po dogodkih, ki so se zgodili v centralnih državah, tedaj naj bodo italijanski imperijalisti vsaj toliko gentlemani, da spoštujejo črto kot podlago za pogajanja glede meje med Italijo in Jugoslavijo, ki jo je določil predsednik Wilson.

Vstop Amerike v svetovno vojno je dal celi vojni drugo smer. Amerika je žrtvovala svoje ljudi in svoje bogastvo, za svojo poštrevnost pa ne zahteva nobene odškodnine. To naj vpoštevajo italijanski imperijalisti, mesto da s frazami zagovarjajo svoje krivične zahteve. In če je predsednik Wilson kot zastopnik ameriškega ljudstva in kot nepristranska oseba izrekel svoje mnenje, kje naj bo meja med Italijo in Jugoslavijo, bi morali italijanski imperijalisti imeti saj toliko takta, če jim ta meja ni všeč, da ne rožljajo s sabljo, ker s takim rožljanjem smešijo le sebe.

Prepričani smo, če bi imelo italijansko ljudstvo, ki živi v gornji Italiji odločiti o meji med Jugoslavijo in Italijo, bi bilo mejno vprašanje že zdavneje rešeno, ker to ljudstvo ne zahteva, da pride pol milijona Jugoslovancev pod Italijo, ampak želi, da Jugoslovanci ostanejo v Jugoslaviji, ker je le na ta način mogoče ohraniti trajen mir med Jugoslavijo in Italijo.

Urednikom italijanskega imperijalističnega lista je lahko rožljati s sabljo, ne bo treba iti na fronto, pa tudi Rim je daleč od fronte. Ljudstvo v severni Italiji je pa okusilo v svetovni vojne vse njene dobrote in zategadelj je njegova srčna želja, da se mejno vprašanje reši pravično. To potrdi tudi izid zadnjih volitev v Italiji, kajti italijanski imperijalisti so pri teh volitvah doživeli tak poraz, da bi se morali naučiti iz njega, da italijansko ljudstvo ne mara zanje.

Proletarska tragedija na Dunaju. — Brzjav je sporočil, da se je z Dunaja odpeljalo 28.000 sestradanih otrok, do spomladi jih pa odpotuje do dva in trideset tisoč. Otroci odhajajo v Italijo, kjer jih sprejmejo socialistične občine, in na Holandsko. To so otroci siromašnih staršev, ki ne morejo prehraniti svojih otrok. Na kolodvoru so se odgrali do srca segajoči prizori, ko so se matere poslavljale od otrok.

Nasprotniki socializma kaj radi očitajo socialistom, da hočejo razdreti družinske vezi. Kdo je pa povzročil

tragedijo na Dunaju? Kdo je povzročil svetovno vojno, iz katere se je rodila dunajska proletarska tragedija? Ali so vojno povzročili socialisti, ali je imel merodajno besedo Francjožef, ki so ga priporočali ljudstvu v molitev, in druga habsburška dvorna klika?

Kako je vojna spreminila delavsko gibanje v Ameriki.

(Študija industrijalnega nepokoja po nevtralnem opazovalcu.)

V dvema člankoma pod naslovom "Kaj povzroča industrijalni nepokoj" smo na kratko orisali izvajanja R. S. Bakerja, ki zadnje čase globoko proučava konflikt med delom in kapitalom v Ameriki in zasleduje vzroke konflikta.

Njegovi zaključki so: Ameriškega delavstva se je polastila splošna nezadovoljnost, ko so delodajalci po končani vojni pozabili na svoje obljube med vojno in pričeli oživljati predvojne razmere. To se je najbolj pokazalo v velikih stankah jeklarjev in rudarjev. Med vojno so kapitalisti z vlado vred zelo koketirali z delavstvom in dali so mu razumeti, da je ono tisti velik faktor, ki s pridnim delom odloži zmago na fronti: čim je pa bila vojna končana, so pričeli kapitalisti takoj gledati na delavstvo s prejšnjim starim preziranjem, kakor da delavce ni drugega kot mašina za izžemanje profita. Ali delavci niso pozabili slovesnih besed iz vojnega časa in zdaj zahtevajo, da se jih pripozna za ravno tako važni faktor v produkciji v mirnem času kot so bili med vojno. Sodnik Gary, predsednik jeklarske korporacije, je tipični predstavnik ameriških delodajalcev oziroma trusterjev, ki bi radi obdržali delavstvo v predvojni sužnosti. K nezadovoljnosti delavcev je pomogla tudi prohibicija, draginja in drugi elementi, katerih ni bilo pred vojno.

Baker je zelo precizno analiziral gibanje v Ameriški delavski federaciji, največji delavski strokovni organizaciji v Združenih državah, ki šteje danes štiri milijone članov. On sicer jemlje v poštev tudi radikalna gibanja v drugih političnih in strokovnih organizacijah, ki so manjše in vsled tega manj vplivne na široko maso, ali pri njemu je American Federation of Labor sila, ki igra v sedanjem nepokoju glavno vlogo.

Ameriška delavska federacija je izza vojne dobila levo in desno krilo. Ta proces se je izvršil že med vojno v vseh delavskih organizacijah, političnih in strokovnih po vseh državah in je po svojem značaju mednaroden. Novoustanovljena Delavska stranka (Labor Party), ki se je porodila v Chicagu in na čelu katere je John Fitzpatrick, voditelj jeklarske stavke, je levo krilo federacije, dočim so stare takozvane "aristokratske" strokovne unije, ki nečejo nič siliti o samostojni politični akciji, ostale v desnem krilu, na čelu katerega še vedno stoji Samuel Gompers.

Ustanovitev Delavske stranke je izraz nezadovoljnosti tistega elementa v Ameriki delavski federaciji, ki se je naveličal stare Gompersove taktike in hoče iti novo pot po vzgladu delavskih organizacij na Angliškem. To so rebeli proti Gompersu. Federacija je razdvojena in boj proti Gompersu je v teku. Rebeli so ustanovili politično stranko in za podlago, so ji dali socialistični program podpravljenja vseh industrij, rudnikov, železnice itd. Rebeli vedo, da ne dosežejo širše delavske in farmerske mase, katero hočejo pridobiti, ako se vržejo v boj za socialistično stranko, kajti ta stranka je bila med vojno zaradi svojega protivojnega stališča silno diskreditirana med ljudmi. Zato so ustanovili svojo politično stranko v federaciji sami in uspeh, kolikor ga je opažati do danes, kaže, da so dobro računali. Baker, ki je bil navzroč na zadnji konvenciji nove stranke v Chicagu, pravi, da bodo morali demokracije in republike izvesti pri letošnjih volitvah računati s stranko.

Delavska stranka je zdaj v procesu organiziranja. Svoje članice laže direktno v strokovnih unijah, ki so neverjetno narastle med vojno in v enem letu po vojni. Pred vojno nedotaknjene

industrije, kot n. pr. jeklarska, so organizirane; dalje so se delavski federaciji pridružile grupe, ki niso pred vojno niti sanjale, da jim je potrebna kakšna organizacija. To so gledališki igralci, šolski učitelji, časniškarski reporterji in žurnalisti, arhitekti, bolniške postrežnice, razni uslužbeni v pisarnah in celo policaji. In ravno med temi, novooorganiziranimi delavci ima nova Delavska stranka največ pristašev. Velike stare organizacije, kot so štiri železničarske bratovščine, premogarska unija itd., se še niso oficijelno izrekle za novo stranko, ali v njihovih vrstah je močna majšina, ki dan za dnem deluje za to akcijo. Tako vidimo, da je v mogočni federaciji "notranje gibanje", ki uspeva. Stari aristokratski unionizem se ruši in pada; preživel je svojo dobo; vojna mu je izpodkopala tla, Gompers z nekaterimi svojimi privrženci se še drži na svojem stolcu, ampak njegovo stališče je omajano in nič se ne bomo spjeli, ako se na prihodnji konvenciji nekdanja manjšina, njegova opozicija, spremeni v večino in Gompers pade, če ne bo hotel podpirati novega gibanja za samostojno politično akcijo, izražajočo se v Delavski stranki.

Kako je Gompers izgubil ves prejšnji prstiž, dokazuje dejstvo, da ni mogel preprečiti, da ne bi bila vlada prisilila rudarjev za odpoklice stavke.

Tako je delavsko gibanje v Ameriki danes v velikem kipenju da dna svojih globočin kakor še ni bilo nikdar prej.

(Dalje sledi.)

POJASNILA GLEDE DOHODNINSKEGA DAVKA.

Washington, D. C. — Po davčnem zakonu je tudi ženski spol zelo obremenjen in ženske so dolžne ravnatoko plačati dohodninski davek od svojih dohodkov, kot moške osebe. Kajti nekatere ženske imajo skoro ravno tako velike dohodke, kot pa moški, in nekatere pa še več. Doznanlo se je, da so nekatere ženske delničarke velikih industrijskih podjetij in njihov dohodek je precej večji, kot pa kakega moškega.

Tudi navadne delavke so obremenjene po tem davčnem zakonu, ker njih plača presega vsote proste dohodninskega davka. Tudi te morajo plačati dohodninski davek in nimajo nobene izjeme ali olajšave. Kajti zakon o dohodninskem davku se glasi, da morajo vse osebe, katerih dohodek presega tisoč oziroma dvatisoč dolarjev plačati dohodninski davek.

V kolikor je zvezni davčni urad podučen, se ženski spol ne pritožuje pri plačevanju dohodninskega davka. Z ozirom na to, da so se nekatere plače podvojile od lanskega leta, se bo gotovo podvojilo tudi število žensk, ki so po zakonu dolžne plačati dohodninski davek. — V naslednjem je nekaj določb za ženske, davkoplačevalke dohodninskega davka:

Neozmenjena ženska, vdova ali ločena žena mora izpolniti tozadnje listine glede dohodninskega davka, katere dohodek za l. 1919 znaša tisoč ali več dolarjev.

Ako taka ženska oseba mora skrbeti za osebo, ki se ne morejo preživljati same ali so pod 18letno starostjo je prosta dohodninskega davka do dvatisoč dolarjev. Poleg tega je upravičena od odbitka od dohodninskega davka za vsako osebo, za katero mora skrbeti, dvesto dolarjev.

Oženjena in ki ima dohodke iz drugih virov kot njen soprog, je upravičena, da izpolni posebno listino glede dohodninskega davka. Toda navadno izpolni mož to listino za oboje, v kateri pa mora navesti točno in pazno ter vestno vse dohodke tudi svoje žene. Toda ako ima mož dohodkov pet tisoč ali več in ravno toliko žena, morata vsak zase izpolniti to listino.

Ženska, ki je izgubila svojega moža tekom leta 1919 je upravičena do olajšav glede dohodninskega davka za celo leto, ali kot da bi izgubila svojega moža zadnji dan leta.

DOPISI.

St. John's Hospital — Springfield, Ill. — V "Prosveti" opazim malo dopisov iz tukajšnjega krasnega mesta, akoravno je naseljenih tukaj še precej veliko število Slovencev in naročnikov na ta najboljši slovenski dnevnik.

Pregovor pravi, da človek nikdar ne ve, kje in kdaj ga čaka nesreča. Tudi mene je zadela in morala sem se podati v bolnišnico, kjer sem bila operirana na vratu. Prestala sem veliko, česar nikomur ne želim. Sedaj mi je že veliko boljše in prvo zahvalo moram izreči tukajšnjim bolniškim strežnicam, ki tako lepo skrbijo za bolnike noč in dan.

Kolikor mi je znano, tukajšnji premogovi rovi obratujejo zelo slabo. Kakor sem slišala, obratujejo nekateri samo tri dni v tednu in slišijo se celo govorice, da bodo en roj zaprli, ker je v zelo slabem stanju in da je bolj uместno ustaviti vsak obrat v tistem, predno se pripeti kaka nesreča. Take so delavske razmere v času sedanjih draginje.

V drugih ozihih še precej dobro napredujemo. Kakor je že znano, imamo v tukajšnji naselbini precej slovenskih podpornih društev, ki vsa dobro napredujejo. Prav dobro napreduje tudi žensko podporno društvo "Zmagovna krona" št. 184 SNPJ, katerega društva članice me vedno obiskujejo, za kar moram izreči vsem članicam tega društva mojo najiskrenejšo zahvalo.

Slovenskih trgovin je vedno več in kakor se mi zdi, je vedno večja konkurenca čim več je trgovin. V kolikor so meni znane razmere, se slovenski trgovci še precej dobro razumejo med seboj in ne vlada nobena nevoščljivost med njimi. Kajti, kakor ne gredo vsi ljudje v eno in isto cerkev, tako ne obiskujejo ene trgovine.

Trbovec Tone je v zadnjem času kar utihnil? Mogoče se je pa vpregel v zakonski jarem? Koncem dopisa pa apeliram na vse rojakinje, ki še niste članice SNPJ, da nemudoma pristopite, ker ne veste kje in kdaj vas čaka nesreča. V kako podporo je pa podporno društvo, to pa človek razvidi te tedaj, ko ga zadene bolezen, kar izprevidim sedaj jaz. — Frances Potnik, članica dr. št. 184 SNPJ.

Hostetter, Pa. — V tukajšnji okolici so trije premogovi rovi, ki so oddaljeni eden od drugega kakih 15 minut. Obratujejo po 4, 5 in tudi šest dni v tednu. Odvisno je, koliko železniških vozov dobimo za nakladanje koksa. Delavci so dovolj in so neorganizirani. Tukaj sploh nima nihče pojma o kakih delavski organizaciji, bodisi o strokovni ali politični. Vsed tega ne svetujem rojakom, da bi prišli v tukajšnjo okolico za delom. Bolje je, da ostanete tam, kjer ste. Vsekakor je bolje delati tam, kjer je močna organizacija, kot pa tam, kjer ni nobene. Imate vsaj kako protekcijo proti neznanemu izkoriščanju od vseh strani, dočim tukaj nimamo nobene. — S pozdravom. Naročnik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. B. Granville, Ill. — Vaš dopis je prejel oseben in po nalogu predsednika SNPJ ga ne moremo priobčiti. Poročajte bolj stvarno in se ogibajte vseh osebnosti.

Na vprašanja, kaj pomenijo velike začetne črke pri raznih vesteh v "Napreju" pojasnjujemo sledeče:

—LDU— "Ljubljanski dopisni urad";

—DLU— "Dunajski dopisni urad";

—DunkU— "Dunajski korespondenčni urad";

—ČTU— "Česki tiskovni urad."

S temi znamenji omenjajo, od kje so dobili dotične vesti; isto opazite v vseh angleških dnevnikih, da omenjajo, ali so dobili vesti od "Associated Press" ali od svojega posebnega dopisnika. —

J. Č. Homadale, Ia. — Obrnite se na urad, kjer ste predložili prošnjo za državljanske papirje. Dotični urad vam bo sam preskrbel "Certificate of Landing". V kolikor je nam znano, je urad sam preskrbel vse take listine in nikomur še ni bilo treba pisati v Washington na naseljenjski urad u tej zadevi.

BANDIT EKSEKUTIRAN.

Ossining, N. Y. — Gordon Fawcett Hamby, bančni bandit in morilec, ki je umoril dva bančna uradnika pri roparskem napadu na banko, je bil elektrociuiran v tukajšnji ječi.

Hamby je ostal bandit do svoje komne. Norčeval se je iz protestantovskih in katoliških duhovnikov, ki so silili vanj, da mu olajšajo zadnje ure. Preden je sedel na električni stol, je rekel, da je imel vsakdo priliko se braniti, ki je stopil pred njegov smokres. Po teh besedah je pa uradnikom zaklical, naj vrše svoje delo naprej.

Hamby prihaja iz bogate družine. Aretiran je bil v Tacoma, Wash., v juniju, ker je tam ustrelil človeka. Nastopal je tam pod imenom Jay B. Allen. Izročili so ga oblastim v New Yorku, kjer je priznal, da se je udeležil roparskega napada na trinitat bank, na dva vlaka in da je sodeloval pri raznih umorih. O svoji družini ni hotel izpovedati ničesar. Povedal je le, da je bil rojen v Kanadi leta 1893. Izpovedal je tudi, da se pri svojih roparskih pohodih ni nikdar posluževal žensk, ker preveč govore.

PANIKA V RUDNIKU

Marianna, Pa. — V rudniku Union Coal & Coke kompanije je nastala panika, ker se je veterična ustavila nepričakovano. Rudarji so hoteli proti izhodniku, pri tem dirinaju se je neki rudar poškodoval.

Iz rudniške odprtine se je drgal dim proti nebu, kar je povzročilo govorico, da je v rudniku nastal ogenj in da je deset rudarjem zaprt izhod iz rudnika. Uradniki kompanije, ki ni nič drugega kot podrejen kompaniji Cambria Steel kompanije, izjavljajo, da ni bilo ognja v rudniku in da je 40 rudarjev prišlo srečno iz rudnika, ki so ga zapuščali, ko se je ustavila veterična.

Rudarji, ki so delali v rudniku ob času, ko se je ustavila veterična, bodo najbolje vedeli, kaj se je zgodilo v rudniku. Ali časniškarski poročevalci, ki pobirajo vesti za velike dnevnike, malo-kerikerat vprašajo rudarje, kaj se je zgodilo v rudniku, ampak verjamejo, kar jim povejo kompanijski uradniki.

TIPOGRAFSKI DELAVCI SO PREJELI POVIŠANJE MEZDE.

New York, N. Y. — Okoli 6.000 črkostavcev, ki stavijo knjige in akcidenčni stavek bodo prejimali po \$45 mezde na teden. Mezda je bila površana za devet dolarjev na teden in stopi v veljavo s prvim januarjem. Pogodba pa poteče s prvim majem 1921. Črkostavci delajo sem ur na dan ali osem in štirideset ur v tednu.

VOZNA ZNIŽANA ZA POL CENTA.

Chicago, Ill. — Voznina na naduljeni železnici je znizana za pol centa. Družba bo prodajala po dva vozna listka za petnajst centov. Voznina iz Evanstona v Chicago je znizana od 14 centov na 12 centov. Znižanje stopi v veljavo v nedeljo.

DESET PREMAGARJEV V GOREČEM ROVU.

Washington, Pa. — V premogovniku Marianna je nastal ogenj in deset premogarjev je ostalo pod zemljo, ne da bi se mogli rešiti.

"BRZJAVKE" NISO Z MARSA, TEMVEČ Z VENERE!

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Rim, 30. jan. — Profesor Doménico Argenti, znan znanstvenik, je dejal, da sugestija o medplanetarni brzjavni zvezi ni nobena smešnost. On je mnenja, da je lahko pošlati brzjavke na druge planete, kajti erer nosi električne valove ravno tako kot zrak. — Duhoven Alfani, astronom na ksimenijanskem observatoriju, pa pravi, da je govorjenje o brzjavkah med planeti "absolutno akandaločno".

London, 30. jan. — Viljem Marconi je obvestil "Daily Mail", da najboljši čas za zasledovanje misterioznih signalov, o katerih se domneva, da prihajajo z Marsa, bo 21. aprila, ko bo Mars najbližje zemlji.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

DEPUTACIJA NARODNIH POSLANCEV IZ ZASEDENEGA OZEMLJA V PARIZU.

Ko je stopilo jadransko vprašanje v akutno fazo, so smatrali razni narodni poslanci, zlasti oni, ki so pri rešitvi tega za Jugoslavijo tako važnega vprašanja direktno najbolj zainteresirani, za najnujno potrebno, tudi v pomirjenosti lastne vesti, da se napravijo poslednji koraki v dosegu kolikor mogoče ugodne rešitve Jadranskega problema.

Nekateri sestanki poslancev vseh klubov in strank, ki so se vršili v Beogradu, so odobrili to misel. Sklenilo se je soglasno poslati v Pariz medstrankarsko parlamentarno deputacijo, ki naj tam predloži spomenico v imenu prizadetega naroda.

V tej spomenici se izraža predvsem protest naroda, ker mu ni dala dana možnost, da se prosto izrazi o svoji državni pripadnosti in ker se zato zahteva plebiscit pod kontrolo nevtralnega veslel. Nadalje se protestira proti postopanju okupacijske oblasti v tem ozemlju; proti zadrževanju naših vojni ujetnikov in končno proti interniranju Jugoslovancev v malaričnih krajih.

Da ni mogla ta delegacija že prej v Pariz, je krivo v prvi vrsti tozadevno protivno zadržanje naše mirovne delegacije v Parizu in pa dolgotrajna ministrska kriza v Beogradu. Iz vseh teh vzrokov je dospela deputacija v Pariz šele začetkom novembra.

Omenjena deputacija je, dasi ravno sestavljena iz vseh strank vendar složno delala. Stela je 15 članov in moglo se je vedno doseči polno sporazumljenje.

Po kratkem razgovoru z mirovno delegacijo v Parizu smo si začetli predvsem naš delovni program. Spomenico so predložili gospodu Clemenceauju kot predsedniku mirovne konference, kopije spomenice smo pa predali zastopnikom veslel, to je: Angležem, Amerikancem in Japoncem.

Osebnost sem se še interveniral pri italijanskih sodrugih v Rimu. Italijanski sodrugi so takoj, na podlagi predloženega materiala in danih pojasnil, pristali na tem, da store v parlamentu in pri vladi vse, kar je potrebno, da se popravi nam storjene krivice. Zanimali so se izredno za vse ter zagotavljali, da store brezpogojno, kar je v njih močeh. Zadnji govor sodruga Lazarija v Italijanskem državnem zboru kaže jasno, da se nima varali in da bodo italijanski sodrugi držali dano besedo. Rekli so, da stoji slej ko prej na stališču plebiscita povsod, tudi v zasedenem ozemlju, in da bodo to ponovno zahtevali.

V Parizu je bilo delo veliko težje, ker je tam vsa javnost po brezvestnem, po italijanskem denarju korumpiranem časopisju napačno informirana. Urednik socialističnega lista "Humanite" je bil edini, ki je zahteval, da napišem nekaj o našem strankinem gibanju in o vzrokih našega prihoda v Pariz. Jugoslovanci je precej naklonjen edino "Journal des Debats", ki je pogosto lojalno branil interese našega naroda. Ostale časopise pa piše zelo akodljivo proti nam. Imperialistična Italija je potrošila milijone, da podkupi vse vplivno časopisje, ki se zaganja venomer proti nam.

Ali končno je vendarle D'Annunzijsva tragikomedija na Reki in v Zadru odprla javnemu mnenju in zastopnikom veslel kolikortoliko oči — postali so napram italijanski politiki nezaupljivi. Jasno je postalo tudi njim, da stoji za to pustolovski-italijanska vlada.

Medtem je dospel tudi državni kancelar Nemške Avstrije sodrug Renner v Pariz.

Naša deputacija je z ozirom na to, da sem že dolgo let osebnim prijatelj sodruga Rennerja, odposlala mene, da se z njim razgovorim o raznih perečih vprašanjih.

Kratko povedano: Sodrugi Renner me je pooblastil, da smem povedati javno njegovo mnenje o jadranskem vprašanju in sicer da stoji na stališču, da ne smeja na noben način pripadati

imejati klerikalci. Ker politični nasprotniki Ljudsko stranko imenujejo klerikalno, kakor tudi zastopnike Ljudske stranke klerikalci in ker je nedavno tudi član naše vlade g. minister dr. Kramer v svojem intervjuju s sodrugikom belgrajsko "Pravde" o razmerah v Sloveniji imenoval Ljudsko stranko v Sloveniji klerikalno smatram, da se gorenji izraz o klerikalcih nanaša na Ljudsko stranko. Ni mi potrebno poudarjati, da Ljudska stranka ni nova in da nazivanje Ljudske stranke kot klerikalne in njenih prisašev kot klerikalcev žal slovenski in hrvaški narod, ki v velikem delu pripada tej stranki. Vseled tega smatram za svojo dolžnost, da vprašam gospoda predsednika: 1. ali je navedeni tekst intervjuja identičen, 2. ako je a) ali se je ta intervju izvršil z vednostjo te kraljeve vlade, b) kako ta kraljeva vlada to opravičuje. Prosim, o tem vprašanju pismenega odgovora. Izvolite, gospod predsednik, sprejeti izraz osebitnega spoštovanja. Beograd, 1. decembra 1919. Stanko Banić, s. r. narodno poslanec. — Kakor se poročila iz Beograda, je to pismo pobudilo v vseh belgrajskih političnih krogih — veselost.

Vojsna mornarica SHS. — Beograd, 21. decembra 1919. javlja: Vrhovni zavezniški svet je nakazal 12 nemških torpedov naših državi. Te torpedovke se morajo pred izročitvijo tako razorožiti, da ostane na vsaki samo po en top. Te ladje se bodo mogle rabiti kvečjemu kot postajne ladje. Iz tega bi se dalo sklepati, da naša država najbrž ne dobi nobenih ladij bivše avstroogrske vojne mornarice.

Preiskava proti "republikan-" — Ljubljana, 2. 7. in 8. t. m. sta se vršila v Leskovec pri Krškem in v Cerkljah na Dolenjskem shoda Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo. Pristaši Slovenske ljudske stranke so na obeh shodih motili zborovanje in so njihovi govorniki očitali Samostojni kmetijski stranki vdanostno izjavo kralju Petru, sklenjeno na zborovanju v Ljubljani. Na drugem shodu je tajnik Kmečke zveze, ki je organizacija SHS, poudarjal: "Mi pa smo republikanci." Pristojna oblast je uvedla preiskavo.

"Slovenija in Avstrija." — Pod tem naslovom priobčuje belgrajska "Politika" tole notico: "Na zahtevo ljubljanske pokrajinske vlade je ministristvo notranjih del dovolilo, da smejo državni uradi, uredništva političnih listov in kulturne ustanove sprejemati iz tujemstva liste in časopise. To dovoljenje vela zlasti za liste in časopise iz Avstrije in bo s tem vendar enkrat zadovoljeno hrepenenje marksistaterega "generalnega direktorja," da bo ob bel kavi lahko užival tudi "Neue Freie Presse" in ho tako osebo poučen o tajnosti velike svetovne politike."

Dr. Brejc in cesar Viljem. V Trzinu je dokazoval dr. Brejc, da cesar Viljem ni bil načelnik SHS. Moramo lojalno priznati, da se mu je ta dokaz posrečil. Do te časti se SHS ni nikoli povzpela. Ona je bila vedno le ponizen kuček, ki je lizal nemškemu cesarju pete. Vojska se je začela zato, ker je imel nemški cesar okrog sebe mnogo takih kučkov. Ti kučki lajajo sedaj kakor stekli in bi radi, da bi jih še zanesprej kdo božal. Naše delavstvo pa tega ne bo storilo, ker jim je že dalo zaslužen brc.

Poslanec Banić protestira proti regentovi izjavi. — Beograd, 20. Povodom intervjuja, ki ga je regent Aleksander dal sodrugniku "Petit Journala", je g. Stanko Banić, narodni poslanec, član Jugoslovenskega kluba (Dalmatince), poslal ministrskemu predsedniku tole pismo: "Gospodu Ljubi Davidoviću, predsedniku ministrskega sveta, namestniku ministra za zunanje posle. Belgrajske novine od 10. t. m. ("Belgrajski dnevnik", "Politika") prinašajo intervju Nj. kraljevega Visočanstva regenta s sodrugikom "Petit Journala". Glasom tega je baže Njegovo Kraljevo Visočanstvo regent med drugim rekel tudi to: "To pa ne pomaga, da v deželi ni političnih horb. Mi imamo ustavobranitelje, klerikalce. Ta stranka je nova." Ni mi znano, da bi v naši kraljevini obstajala stranka, ki bi se imenovala klerikalna, s pristaši, ki bi se

imejovali klerikalci. Ker politični nasprotniki Ljudsko stranko imenujejo klerikalno, kakor tudi zastopnike Ljudske stranke klerikalci in ker je nedavno tudi član naše vlade g. minister dr. Kramer v svojem intervjuju s sodrugikom belgrajsko "Pravde" o razmerah v Sloveniji imenoval Ljudsko stranko v Sloveniji klerikalno smatram, da se gorenji izraz o klerikalcih nanaša na Ljudsko stranko. Ni mi potrebno poudarjati, da Ljudska stranka ni nova in da nazivanje Ljudske stranke kot klerikalne in njenih prisašev kot klerikalcev žal slovenski in hrvaški narod, ki v velikem delu pripada tej stranki. Vseled tega smatram za svojo dolžnost, da vprašam gospoda predsednika: 1. ali je navedeni tekst intervjuja identičen, 2. ako je a) ali se je ta intervju izvršil z vednostjo te kraljeve vlade, b) kako ta kraljeva vlada to opravičuje. Prosim, o tem vprašanju pismenega odgovora. Izvolite, gospod predsednik, sprejeti izraz osebitnega spoštovanja. Beograd, 1. decembra 1919. Stanko Banić, s. r. narodno poslanec. — Kakor se poročila iz Beograda, je to pismo pobudilo v vseh belgrajskih političnih krogih — veselost.

THINGS THAT NEVER HAPPEN

NEKAJ, KAR SE NIKDAR NE ZGODI.

— Ti se motiš, Edvard. Priznam, da sem bil dober drkalec, toda te nagrade jaz nisem dobil. To vazo sem kupil od nekega trgovca s staro šaro.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravske.

(Nadaljevanje.)

"To je dokaz, da se ne bliža Radzivil. Spoznali so se ter se združili in sedaj se vračajo skupaj. Pojdiva!"

"Saj sem tudi jaz dokazoval, da to ni Radzivil!" zakriči Zagloba. "Pojdiva urno!"

Prišedši iz sobe sta splezala na nasip, na katerem so stali vojaki. Lice gospoda Zaglobe je kar plamtelo. Stopal je na prste ter glasno kričal:

"Gospodje, ne plašite se! Ako je to Radzivil, mi mu pokažemo pot nazaj v Kejdana!"

"Da, da, mi mu pokažemo!" zakriče vojaki. "Zapalite kresove na nasipih! Ne bomo se skrivali; naj nas vidijo, pripravljeni smo! Zapalite kresove!"

Vojaki so hipoma prinesli drv in četr ure pozneje je zažarel ves tabor, da je kar nebo zardelo. Vojaki so se obračali od luči in xrl v temo proti Bobrovniku. Nekateri so dejali, da že čujejo hrup in topot konjskih kopit.

Medtem se v temi v daljavi začuje strel mušket. Zagloba pograbi Skretnskega za suknjo.

"Že začenjajo streljati!" reče nemirno.

"Na pozdrav!" odvrne Skretnski.

Za streljanjem se oglasi radostno ukanje: Že ni bilo nikakoršnega dvoma več. Minuto pozneje pridrvi na penastih konjih nekoliko jezdecov, klicaje:

"Gospod Sapieha gre! Gospod vojvoda vitebski!"

Komaj zaslišajo vojaki ta klic, stečejo kakor narasla reka z nasipov ter hite vojski naproti, kričeči tako, da bi si lahko mislil vsak, da pobijejo tu vse, kar je živega.

Zagloba zasede tudi konja ter odjezdi na čelu svojih polkovnikov pred nasip, okrašen z vsami znaki svojega dostojanstva: z bučnikom, bulavo in čapljnim peresom pri čapki.

Nekoliko minut pozneje dospe k nasipu vojvoda vitebski na čelu svojih častnikov v spremstvu Volodijevskega.

Bil je že bolj priletel, ne posebno rejen in tudi ne zal človek, vsekako pa razumnega in dobrotljivega obraza. Brke je imel sive, pristrižene nad gornjo ustnico, in isto tako neveliko brado, kar ga je delalo podobnega tujcem, dasi se je oblačil poljski.

Ne glede na to, da je bil znan kot vitez, je bil vendar bolj podoben politiku kot pa vojskovodnji. Oni, ki so ga bliže poznali, so dejali, da je bila videti na njegovem licu horba Minerve z Marson. Zlasti pa si mu lahko čital z obraza poštenje, ki se mu je odhajalo v obeh, kakor solnčna svetloba v vodi. Na prvi pogled se je opazilo v njem vrlega in pravičnega moža.

"Tako smo ga pričakovali, kakor lastnega očeta!" so klicali vojaki.

"Naposled je prišel naš vojskovodja!" so sočutno govorili drugi.

"Živel! Živel!"

Zagloba se mu približa na čelu svojih polkovnikov. Sapieha aname svoj klobuk ter jame mahati z njim.

"Jasno velmožni gospod vojvoda!" začne govoriti Zagloba. "Ko bi se tudi ponašal z zgovornostjo starih Rimljanov; celo samega Cicerona ali Demostena, vendar ne bi znal izraziti veselja, kakoršnega občutijo naša arca pri pogledu na dostojnega jasno velmožnega gospoda. Z nami se veseli vsa ljudivlada, pozdravlja je najmodrejšega senatorja in najboljšega sina, a to tem bolj, ker je tako nepričakovana ta radost. Dospeli smo na te nasipe, ne da bi tu pozdravljali načelnika, marveč da bi se zoperstavili z orožjem sovražniku... ne da bi poslušali radostnih klicev, marveč da bi zadali nasprotniku smrtno udarec... Nismo prišli

sem, da bi prelivali solze veselja, marveč kri za našo drago domovino. Ko se je pa po taboru razširila novica, da se ne bliža sovražnik domovine, marveč njen rešitelj, ne litevski hetman, marveč vojvoda vitebski..."

Toda gospodu Sapiehu se je očitno mudilo v tabor. Mahnil je z roko ter dejal, dasi dobrodušno, vsekako pa malomarno in samozvestno:

"Tudi Radzivil gre! V dveh ali treh dneh bo že tukaj!"

Zagloba potane znovič zbežan, ker s tem bila prvič pretrgana nit njegovega govora, drugi pa je vest o Radzivilu napravila nanj močan vtis. Stal je nekaj časa pred Sapieho in ni vedel, kaj naj mu še pove, toda kmalu nato je izlekel bulavo izza pasu in rekel svečano:

"Dasli me je vojska proglasila svojim poveljnikom, vendar oddam z veseljem to znamenje oblasti v dostojnejše roke, da dam s tem vzgled mlajšim, kako se treba v splošni blagor odpovedati tudi visokim dostojanstvom."

Vojaki jamejo ukati, toda Sapieha se samo nasmehe ter dč:

"Gospod brate! Da bi se le Radzivil ne smejal nad vami, češ, da dajete iz strahu pred njim od sebe bulavo. Veselilo ga bo, če izve to."

"On me že pozna," odvrne Zagloba, "ter si ne misli, da sem plačljiv, ker sem ga prvi oštel v Kejdana in še le za menoj so mu drugi polkovniki znateli pod noge svoje bulave."

"Če je tako, pa me spremite s tabor," reče Sapieha. "Volodijevski mi je potoma pripovedoval, da ste vrl gospodar, ter da imate tu dovolj hrane. Mi smo pa zelo utrujeni in gladni."

Po teh besedah odjezdi naprej in za njim njegovo spremstvo. V taboru je zavladalo splošno veselje pri pogledu na novega vojvodo. Zagloba se je spomnil, da je šel praviti o Sapiehi, da je rad vesel in dobre volje. Torej je sklenil dostojno praznovati ta dan njegovega prihoda v tabor. Pridrli je gostijo, kakoršne še doslej ni bilo v taboru. Pri kozarcu vina je pripovedoval Volodijevski, kaj se je vse pripetilo pod Volkovskimi, kako so ga iznenadoma obkolili vojaški oddelki Zoltarenke in kako je bil že v stiski, kar je spremenil nenadni prihod gospoda Sapiehe obupno brambo v najsilavnejšo zmago.

"Takšne smo jim dali za spomin," je dejal, "da si niti nosu ne bodo drznili pomoliti več iz tabora."

Na to se obrne govorica na Radzivila. Vojvoda vitebski je prinesel najnovejše novice o vsem, kar se je bilo pripetilo v Kejdana. Pripovedoval je, da je poslal litevski hetman nekega Kmitia s pismom na švedskega kralja s prošnjo, naj gre na Podlesje ter udari na zaveznike od obeh strani.

"Jaz v resnici ne vem ter se čudim temu človeku!" zakliče Zagloba. "Ako bi njega ne bilo, bi mi še sedaj ne bili zbrani in Radzivil bi nes lahko pohrustal kakor preste, ko bi prišel."

"Že sva se menila o tem z Volodijevskim," odvrne Sapieha. "Iz tega jaz sklepam, da goji do vas posebno ljubezen. Škoda samo, da ne služi domovini. Toda ljudje, ki stavijo svoj "jaz" nad vse drugo, ne služijo nikomur vestno ter so pripravljeni vsakega tako izdati, kakor je izdal Kmitie Radzivila."

"Med nami, gospod, ne najde izdajalec in mi smo vsi pripravljeni, preliti poslednjo kapljo krvi za jasno velmožnega vojvodo," omeni Žitromski.

"Verjameš ter tudi vem, da ste tu vsi vrli vojaki," odvrne Sapieha. "Nisem pa se nadejal najti tukaj takšen red. Zato moram izreči svoje globoko priznanje gospodu Zaglobi."

Zagloba je ves zardel od zadovoljnosti. Dasli se je videlo deslej, da je gospod vojvoda prijazen z njim, vendar je pričakoval več priznanja in spoštovanja do svoje osebe. Jel je pripovedovati, kako je prevzel čast poveljnika, kaj vse je moral oskrbeti, koliko živega je nakopičil, kako dobi topove in muškete, kako priredil nov polk pešev in kako obirno vodil dopisovanje. Pri tem je tudi ponosno omenil, da je poslal pismo prognanemu kralju, Hovanskemu in mejnemu grofu.

POTREBUJEMO 75 DEKLET

za zavijanje sladkorja, lahko čisto delo, dobra plača. Izkušnost ni potrebna. Delavni čas od 8:30 do 5:30.

E. J. BRACH & SONS

215 W. Ohio St. (Factory No. 3)
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO 150 DEKLET

za zavijanje in pakiranje sladkorja, stalno delo, dobra plača. Dobre delavske razmere. Izkušnost nepotrebna. Delavne ure od 8:30 do 5:30. 44 ur na teden.

E. J. BRACH & SONS

543 No. Franklin St.
Chicago, Ill.

INFLUENZA.

8 povrnitvijo epidemične "Flu" proti nevarnost. Varujte sebe in vašo družino s tem varujete vaše zdravje. Prva znamenja so vnetje oči, spušcanje iz nosa, bolečine v hrbtu, glavi in mišicah, mraz, mrzlica in nenavadno utrujenost. Kot preprečilno in prvo zdravilo mi priporočamo sledeče: Grgljanje v grlu in izpiranje nosa s Severov Antiseptol, rabite en del tega in tri dele tople vode. Za slučaj prehlada ali mrzlice vzemite po eno Severovo tableto zoper prehlad in hripje in ponovite na vsake tri ure dokler ne prične delati čreva. Ako kašljate, poslužite se Severovga balzama za pljuča. Pojdite v posteljo, izpijte kaj vročega in se dobro spotite. Bodite dobro zaviti. Ako pa to ne pomaga v enem dnevu, tedaj pokličite zdravnika in poslušajte njegova navodila. Ta zdravila vam bodo veliko pomagala proti ti epidemiji, valed tega bi jih morali imeti vedno doma pri rokah. Prodaja se v vseh lekarnah po sledečih cenah:

Severa's Antiseptol, 35 centov in 2 centa davka.

Severa's Cold and Grippe Tablets, 30 centov in 2c davka.

Severa's Balsam for Lungs, 25 in 50 centov in 1 in 2c davka.

Ako vam teh ni mogoče dobiti pri vašem lekarnarju, tedaj naročite direktno od nas.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa.

Kapital vloge in prebitok znaša bliso \$5,000,000.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko.

Jamčimo za ves poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK
1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.